

Päätös eläinlääkintähuoltolain 9 § mukaisesta kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun laajuudesta ja 17 § mukaisista täydentävistä palveluista

Rakennus- ja ympäristölautakunta 03.12.2025
5260/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Ympäristöterveyspäällikkö Noora Hinkka, noora.hinkka@salo.fi, 02 778 4601

Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) tulee voimaan 1.1.2026. Uuden lain mukaan järjestäjä määrittää järjestämisvastuun laajuuden alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestäjä voi tuottaa myös järjestämisvastuuta täydentäviä palveluita rajoitetusti.

Tausta ja nykytilanne

Vuodesta 2023 Salon kaupunki on tuottanut ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Someron kaupungin eläinlääkintähuollon palvelut. Tällä hetkellä eläinlääkintähuollossa on 5 praktikkoeläinlääkäriä virkaa, kaksi valvontaeläinlääkäriä virkaa sekä hygieenikkoeläinlääkäriä virka. Toiminnot on keskitetty kahdelle vastaanotolle (Halikko ja Somero, Perniö ollut suljettuna v. 2024 asti) sekä valvonnan osalta Halikon virastotalolle. Virka-aikojen ulkopuolella isoeläinpäivystys tuotetaan omana palveluna yhteistyössä Liedon kaupungin kanssa. Päivystysalue kattaa Salon ja Someron lisäksi Kemiönsaaren, Sauvon ja Paimion, ja aluetta päivystää yksi eläinlääkäri kerrallaan. Pieneläinpäivystys tuotetaan osana Turun kaupungin kilpailuttamaa ostopalvelua. Eläinlääkintähuollon nykyinen järjestämistapa on osoittautunut toimivaksi ja ympärivuorokautiset palvelut on pystytty tuottamaan toimintavarmasti.

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 11 §:n mukaan kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana peruseläinlääkäripalvelut asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka kunnan alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla. Lisäksi kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina.

Nykyisessä eläinlääkintähuoltolaissa on todettu haasteita koskien kilpailuneutraalisääntelyä. Taustalla on ollut myös tarve selkeyttää julkisten eläinlääkäripalvelujen suhdetta yleishyödyllisiä palveluja (SGEI) koskeviin EU:n valtioneuvoston päätöksiin.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) määrittää kuntien lakisääteisten eläinlääkäripalveluiden järjestämisvastuun vanhaa lakia selkeämmin. Muutoksia ei tule velvoitteisiin eläinten hyvinvoinnin, eläintautien, merkinnän ja rekisteröinnin, sivutuotteiden eikä tuonnin ja viennin valvonnan osalta.

Alueellisen järjestäjän tulee määritellä lakisääteisten eläinlääkäripalvelujen järjestämistapa ennen uuden lain voimaantuloa. Järjestämisvastuuta määritettäessä on otettava huomioon alueen yksityinen eläinlääkäripalvelujen tarjonta.

Uuden lain vaatimukset järjestäjälle

Salon ympäristöterveydenhuolto on uuden eläinlääkintähuoltolain 3 § tarkoittama järjestäjä, joka huolehtii alueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkärille

säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä siten kuin laissa säädetään. Järjestäjän tehtävistä huolehtii lautakunta.

Uuden lain mukaan kunnan on järjestettävä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka määritellään lain 8 ja 9 §:ssä. Tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäriin virkoja. Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (kiireellinen eläinlääkäriapu). Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä muiden järjestäjälle laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

- 1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;
- 2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;
- 3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;
- 4) rokotus;
- 5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
- 6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
- 7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
- 8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävälle naudoilta, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;
- 9) kastraatio naudalle, sialle, lampaille, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
- 10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
- 11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;
- 12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;
- 13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;
- 14) eläimen lopetus.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla kotieläimiä varten arkipäivisin virka-aikaan. Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioiden.

Järjestäjän on lisäksi huolehdittava kunnaneläinlääkärille säädetyistä muiden lakisääteisten valvontatehtävien hoidosta alueellisten ja valtakunnallisten valvontaa koskevien suunnitelmien mukaisesti (20 §).

Palvelutarpeen arviointi ja järjestettävät eläinlääkäripalvelut

Kunnallista palvelutarvetta arviointiin alueen eläinmäärien, yksityisen eläinlääkäripalvelujen saatavuuden sekä oman tuotannon ylläpitämistarpeen kautta (**liite 1**). Arvioinnin perusteella on tarkoituksenmukaista järjestää jatkossakin kunnan eläinlääkintähuollon järjestämisvastuulle kuuluvat palvelut nykyisen mallin mukaisesti.

Salon ympäristöterveydenhuollossa 1.1.2026 alkaen järjestettävät eläinlääkäripalvelut perusteluineen on esitetty **liitteessä 2**. Kaikkien eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaisen luettelon eläinlääkäripalvelujen sisällyttäminen kunnan lakisääteiseen järjestämisvastuuseen on tarpeen riittävän alueellisen saatavuuden, oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Muita laissa säädettäviä tehtäviä ovat mm. valvontatehtävät ja eläintautivalmius.

Kriittisin kunnan lakisääteinen tehtävä on ympärivuorokautinen isoeleinpäivystys, jonka toimivuus edellyttää riittäviä eläinlääkäriresursseja. Riittävän eläinlääkintähenkilöstön saamiseksi ja henkilöstön ammatillisen osaamisen turvaamiseksi on tarpeen sisällyttää palveluvalikoimaan myös täydentäviä eläinlääkäripalveluita. Täydentävät palvelut on hinnoiteltava markkinaperusteisesti.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää, että Salon ympäristöterveydenhuollon eläinlääkäripalveluiden järjestämisvastuu eläinlääkintähuoltolain 9 §:n nojalla on laajuudeltaan 8 §:n listauksen mukainen. Järjestämisvastuu kattaa yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut. Oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämiseksi ja muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi täydentävinä toimenpiteinä järjestämisvastuun ulkopuolelta voidaan lisäksi järjestää:

1. Ultraäänikuvantamistutkimus tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi sitä edellyttävät.
2. Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa (esim. mahalaukun kiertymä tai keisarinleikkaus koirille) sekä perustasoinen leikkaushoito myös muissa kuin henkeä uhkaavissa tilanteissa (esim. koiran sterilisaatioleikkaus).
3. Perustasoinen sairauden hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.
4. Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.

Salon ympäristöterveydenhuolto järjestää eläinlääkintähuollon eri tehtävät yhtenä kokonaisuutena yhteistoiminta-alueellaan.

Tällä päätöksellä määriteltävä kunnallinen järjestämisvastuu on Euroopan komission päätöksen 2012/21/EU mukainen alueellinen SGEI-palveluvelvoite (Services of General Economic Interest).

Päätös

Tiedoksianto

Ympäristöterveyspäällikkö